

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1101.

CHICAGO, ILL., 18. OKTOBRA, (OCTOBER 18,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

VSEBINA.

ČLANKI.

A. F. of L. v nestrankarski politiki.
Marširanje fašistov v Dunajsko Novo mesto.
'Napadalnih' vojen ne bo več.
O razvoju socialne družine (Ivan Molek).
Progresivca Magnus Johnson in S. W. Brookhart.
Prosimo pojasnila. (Na naslov republikancev in demokratov.)
Koliko tisočakov ste prispevali v kampanjske fonde?
Volilni zakoni v raznih državah Unije (FLIS).
"Socialistična stranka doživela fiasko v Nebraski."
123 premogarjev ubitih meseca julija.

IZ NAŠEGA GIBANJA.

Socialistična kampanja v Pennsylvaniji (Anton Zornik).
Kampanjski shod v Milwaukeeju.
Sprememba sej kluba št. 27 v Clevelandu.
Večerinka detroitskega kluba.
Kampanjski letaki J. S. Z.
Seje kluba JSZ. v Detroitu.
Okrog Springfieldda po stavki premogarjev.
Na priredbi springfieldskega kluba bo govoril Frank Zaitz.
Shod kluba št. 49 JSZ.

Prihodnja diskuzija v klubu št. 1 JSZ.
Kampanjski shod v Sheboyganu.
Važna seja lasalskega kluba.

DRAMA IN GLASBA

Molekova drama "Poročna noč" bo vprizorjena v Springfieldu.
Premijera "Kamjoloma" v Chicagu 21. oktobra.
Anton Šubelj bo pel v Slovenskem domu v Collinwoodu.
"Spominaska plošča" v Collinwoodu.
Koncert Pavle Lovietove v S. N. D. v Clevelandu.
"Pred poroko" bo prihodnja predstava v Waukeganu.
Koncert pevskega zbora "Slovan" v So. Chicagu.

RAZNO.

Pod spovednim pečatom, roman.
Književni vestnik.
Emil Herman umrl.
Ludvik Medveshek ponesrečil.
V soboto na zabavo druš. "Slovenski Dom"
Veliko sreče (Windber, Pa.)
št. 86 SNPJ.
Listnica uredništva.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtek. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates): United States and Canada za vse leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.
Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

ZAPADNA PENNSYLVANIA

Konferenca J. S. Z. v nedeljo dopoldne 28. oktobra

V SLOVENSKEM IZOB. DOMU,

BRADDOCK, PA.

121 Talbot Ave. in 9th St.

BRADDOCK, PA.

SHOD S. P., MILWAUKEE, WIS.,

v torek 30. oktobra ob 8. zvečer v S. S. Turn Hall.

Govorili bodo, Joseph Radel, Al. Benson, Otto Hauser, Frank Zaitz in drugi. Slovenski volilci v Milwaukeeju, vsi na ta shod.

Shod in dramska predstava kluba J. S. Z. v SPRINGFIELDU, ILL.

v nedeljo 28. oktobra v Carpenters Hall na Seventh in Adams cesti.

Program ob 4. popoldne. Na sporedu petje in drama

"POROČNA NOC"

Spisal Ivan Molek.

Govor: Frank Zaitz, urednik "Proletarca", o volilni kampanji.

NORMAN THOMAS

— IN —

JAMES H. MAURER

sta vaša kandidata

Zborovanje zavednega slovenskega delavstva v Kansasu
pod avspicijo konference J. S. Z. se vrši

v nedeljo 21. oktobra ob 2. popoldne

V ARMA MOOSE HALL,

ARMA, KANS.

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1101.

CHICAGO, ILL., 18. OKTOBRA, (OCTOBER 18,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

A. F. OF L. V NESTRANKARSKI POLITIKI

AMERIŠKA DELAVSKA FEDERACIJA je nestrankarska — vsaj tako zagotavlja svetu in delavcem. Na eni prošlih sej njene eksekutive pred nekaj tedni so demokratiški člani odbora zahtevali, da naj eksekutiva v imenu A. D. F. enostavno indorsira Al Smitha in demokratsko stranko, temu pa so se uprli oni, ki so za Hooverja in republikansko stranko. Prvi so imeli večino, a da ohranijo "harmonijo", so podali dolgo izjavo in nič povedali v nji, razen, da je Ameriška delavska federacija tradicionalno nestrankarska in da to tudi ostane. Ker pa mora tudi v "nestrankarstvu" imeti nekako stališče, je eksekutiva ob tej priliki obljubila, da bo njen političen odsek izdal poseben pamflet, v katerem bo nepristransko opisal programe strank in kandidate.

Medtem so voditelji njene newyorške državne delavske federacije hiteli agitirati za Smitha, ga "v imenu" delavstva indorsirali in so z Raskobovim denarjem vplivali na odbore posameznih unij drugod, da so jim sledili z "indorsiranjem" Smitha, in tako je postal on "delavski" kandidat. Kjerkoli dominira v unijah vpliv Ireev, in teh je mnogo, kajti v teku desetletij so postali profesionalci v vladanju in kontroli-ranju unij — povsod je odrešenik Smith. Kjer pa dominirajo ljudje Lewisove baže, tam je seveda Hoover tisti, ki bo odpeljal delavstvo v še večjo prosperiteto še slajše mane.

Eksekutiva A.D.F. je na tisti seji obljubila, kot omenjeno, "nestrankarsko" poročilo o kandidatih in programih strank, kar je storila, toda njeno poročilo ni nestrankarsko, ampak zelo pristransko in strankarsko. Glavni odborniki A.D.F. se niso v povojnih letih ničesar naučili in ničesar pozabili v taktiki. Politizirajo naprej po starem modelu tako, da škoduje delavskim interesom. V svojem "nepristranskem" pamfletu so objavili sporedno platformi republikanske in demokratske stranke. Eksekutiva Ameriške delavske federacije priznava torej v ameriški politiki samo dve stranki — republikansko in demokratsko — socialistične niti ne omenja. Na stroške strokovno organiziranega delavstva je objavila program dveh kapitalističnih strank, iz programa socialistične stranke,

ki je res DELAVSKI za DELAVSTVO, pa se ji ni zdelo vredno vzeti niti ene točke!

Večina odbornikov A.D.F. prihaja iz krogov političarjev demokratske stranke. Pomena razrednega boja ne morejo zapopasti, niti ga ne skušajo — borbo za obstanek pa tolmačijo po "ameriškem" pravilu, da moraš biti, če hočeš kaj doseči, "go-getter", in to neglede s kakšnimi metodami si pomagaš naprej. O poštenju imajo take pojme kakor vsi drugi "mašinski" političarji v obeh strankah.

Pamflet vključuje tudi izčrpkke Smithovega in Hooverjevega sprejemnega govora — Thomasov ni niti omenjen. Thomas se bori za uni-je leta in leta, radi njih je bil že gnan v ječo, pomagal jim je v najtežjih bojih z vsemi svojimi močmi — pa po nazorih "nestrankarjev" ni vreden niti toliko, da bi ga omenili, pa čeprav je izmed vseh predsedniških kandidatov "naj-sposobnejši". Pamflet omenja v izčrpkku tudi sprejemna govora republikanskega in demokratskega podpredsedniškega kandidata — četudi je delavsko gibanje in unionizem obema deveta briga in španska vas. James H. Maurer, ki je vse svoje življenje posvetil delavski stvari, je v pamfletu Ameriške delavske federacije prezrt. Takšno je nestrankarstvo A.D.F.

Eksekutiva A. D. F. je tudi ob tej priliki pokazala, da je POLITIČNO na strani kapitalističnih strank, v INDUSTRIALNIH BOJIH pa zahteva, da ji pomagajo MAURERJI, THOMASI in drugi socialisti. Priznava unionizem na industrialnem, in zastopa taktiko skebstva na političnem polju.

Pamflet primerja dve platformi — republikansko in demokratsko — in če se ju res primerja druga z drugo po pravici, vidimo, da sta si enaki — le besedilo je nekoliko drugačno. Eno najvažnejših vprašanj za unije so sodne prepovedi — indžunkšni. To prav dobro vedo tudi kapitalisti, zato so podtaknili obema strankama točko, s katero "prefiranost" v izrekanju sodnih prepovedi obsojati — drugega nič. Medtem pa dežujejo sodne prepovedi proti delavcem naprej, in najnovejši dokazi so sodniki v Chicagu, Kenoshi, New Bedfordu itd. Hoover ne bo odpravil sodnih prepovedi proti delav-

stvu, niti ne obljubuje, da bo kaj takega storil. Vzlic temu agitirajo "delavski voditelji", kakor je npr. John Lewis, zanj. Tudi Smith ne bo boljši. Delavcem ne bo dal pivo, ne bo jim preskrbel "free lunch counter", a vendar ga unijski voditelji oglašajo za delavskega prijatelja. Multimilijonarji bodo do 6. novembra potrošili v agitaciji za Al Smitha od osem do deset milijonov dolarjev, za Hooverja pa okrog deset milijonov. Slednji bo izvoljen, in namen plutokracije bo dosežen. Smitha se ne boje, pa mu dajo osem do deset milijonov v kampanji, samo da "nagaja" republikancem in da vara "naivno" delavsko rajo. Vsak bedak lahko ve, da predsednik ne predlaga in ne sprejema postav, in da ne more ne uvesti niti ODPRAVITI prohibicije. Pa ga vendarle slikajo za človeka, ki bo vrnil delavcem pivo, in to je ena izmed prevarancij, s katero prihajajo med ljudstvo celo najvplivnejši voditelji Ameriške delavske federacije.

Na volilnem pozorišču so tri stranke: dve, ki sta eno, z eno platformo, z enim programom, z eno misijo: Služiti plutokraciji.

In je druga, ozirima tretja stranka, ki je nastala radi delavcev, ki služi njim, in ki ima kandidate radi njih. Delavci, ki so ZASE, bodo glasovali za SVOJE kandidate, kar znači listo socialistične stranke. Kdor jim svetuje drugače, jih vara, pa četudi mu služi za pričo pamflet Ameriške delavske federacije. Dne 6. novembra imate v resnici samo dve listi: demokratsko-republikansko na eni, in socialistično na drugi strani. Pričakujemo in zanašamo se, da boste na slednji.

"Napadalnih" vojen ne bo več

Od kar so diplomatje vodilnih držav, vključivši sovjetsko Rusijo, podpisali Kelloggov pakt proti vojni, se je nam ni več bati, razen kadar bo kdo začel z obrambno vojno, kajti ta je še vedno legalno dovoljena.

Medtem se vse države, ki so podpisale pakt, izvzemši Nemčije, ki je še vedno toliko šibka da ne more misliti niti na obrambo, pripravljajo za prihodnjo obrambno vojno, ki bo ena največjih in najboljših obrambnih vojen kar smo jih še imeli.

Ne vem še, kdo bo napadalec v prihodnji obrambni vojni, s sigurnostjo pa lahko trdim že sedaj, da ne bo zmagovalc.

Tako se norčuje iz Kelloggovega pakta in oboroževanja "za obrambo" Oscar Ameringer v Milwaukee Leadru. "Obrambna" vojna je dovoljena, in tisti, ki zmaga, uveljavi določbo, ali določbe, da je oni, ki je premagan, kriv vojne in vsled tega je on napadalec.

Naročajte knjige iz "Proletarčeve" založbe.

Marširanje fašistov v Dunajsko novo mesto

Klerikalci v Avstriji so s sodelovanjem svojih kmečkih organizacij na Tirolskem, Štajerskem, Koroškem in drugod v avstrijski republiki ustanovili fašistično militaristično organizacijo za boj proti socialni demokraciji. Ti fašisti so v začetku oktobra organizirali demonstrativni pohod v Dunajsko novo mesto. Ampak za avtokracijo ni bil triumfalen, kakor je bil pohod Mussolinijevih fašistov v Rim. Vzrok fašističnemu neuspehu je močno socialistično gibanje v Avstriji in Nemčiji. Taktika socialistične stranke je konstruktivna, njeno članstvo je razumno, socialistično vzgojeno, in njene organizacije na političnem, gospodarskem in kulturnem polju so najboljše. Razen tega sloni moč socialistov v teh dveh deželah tudi v organizaciji delavcev, ki so pripravljeni varovati pridobitve s silo, ako potrebno.

V Italiji se je posrečil pohod Mussolinijevih fašistov v Rim, ker je socialistična stranka bila preveč popustljiva ekstremistom ter je na ta način indirektno ter nenamenoma pomagala reakciji. Poleg tega pa ni bila prav nič pripravljena, da se postavi v bran sili s PROTISILO.

Socialistična stranka v Avstriji in Nemčiji sloni na programu konstruktivnega evolucijskega razvoja, toda obě sta odločni, da bosta rabili napram vsakemu fašističnemu nasilju protisilo. Fašistična prizadevanja za povratak v reakcijo in uvedbo diktatorskega režima bo socialistično delavstvo odbilo s silo svoje organizacije. Fašisti v Avstriji, ki so organizirani v vojne grupe in se vežbajo kakor vojaki, so napravili demonstrativen pohod v Dunajsko novo mesto, in ves kapitalistični svet se je razveselil, češ, sedaj je konec socialistične premoči na Dunaju in v drugih industrialnih krajih. Toda tudi delavstvo ima svoje bojne čete in je ob tej priliki pokazalo, čemu jih ima. Dvajset tisoč fašistov je primarširalo v Dunajsko novo mesto, kjer so prisostvovali maši na prostem, potem manifestirali in poslušali govore proti socialistom. Isti dan, kot fašisti, so manifestirali tudi socialisti. "Ako vlada dovoli njim, da nas izživajo pred pragom, tedaj naj spoznajo, da se lahko srečamo," so rekli socialisti in prišlo je v isto mesto 50,000 mož socialistične republikanske brambe, trideset tisoč več kakor pa je prišlo fašistov. Ker je bilo vladi, kakor tudi socialistom na tem, da se spopade prepreči, so fašisti imeli ulice Dunajskega novega mesta za svoj pohod na razpolago dopoldne, socialisti pa popoldne. Fašisti so svoj prihod gromovito oznanjevali. A njihovega grmenja je bilo hitro konec. Odšli so mirno in tiho, videči, da se jim Mussolinijeva metoda ne bi posrečila, če tudi bi poskušali nagnati na Dunaj vse svoje čete.

Če bi italijanska socialistična stranka drža-

la svoje ekstremiste tako dobro pod kontrolo kakor jih je nemška in avstrijska, bi se končal tudi pohod Mussolinijevih fašistov v Rim s polomom. Mussoliniju je uspelo šele, ko so ekstremisti v Italiji poskušali s silo nacionalizirati industrijo brez da bi pri tem poznali gospodarske zakone, ali da bi računali na posledice. Dejanje se je končalo s polomom in ena posledic je bil razkól v socialistični stranki ter oslabiljenje delavskega gibanja v Italiji.

V Nemčiji in Avstriji pa se je delavsko gibanje nagibalo bolj in bolj k socialistični stranki, ki je braniteljica in propagatorica demokracije. Socialisti obeh dežel imajo sposobno, dalekovidno vodstvo, zato se v njihovi stranki niso dogajale napake, kakor so se v marsikakšni drugi deželi.

Velika večina delavstva v Nemčiji in Avstriji se zaveda, da ga socialistična stranka protektira enako pred fašistično kakor pred komunistično diktaturo. Vpliv socialistov je tolikšen, da se je začelo nagibati k njihovem programu celo članstvo konkurenčnih unij, katere slone na verskih in nacionalističnih predhodkih v boju proti socialističnim; one izgubljajo volilce, ker prehajajo v socialističen tabor.

Politično demokracijo v Nemčiji in Avstriji varuje konstruktivna socialistična stranka, ki je pripravljena nastopiti v slučaju fašističnih nasilij s svojimi dobro izvežbanimi četami veteranov, in tiste kapitalistične stranke, ki so si dobile med delavskim ljudstvom pristašev z liberalnimi gesli in pozami, jih bodo morale izvajati tudi v praksi, ali pa se predati nevarnosti, da izginejo s političnega pozorišča.

Videli bomo, kaj se bo prihodnje leto, ko bodo volitve, zgodilo z angleško liberalno stranko. Nedvomno je, da bo moč delavske stranke narasla in da bodo reakcionarni pristaši liberalne stranke šli pod zastavo torijev, v namenu, da vsaj začasno preprečijo zmago delavski stranki.

Enaka usoda, kakor angleško liberalno stranko, čaka nemško katoliško stranko. Kar je v nji naprednih volilcev, ki razumejo socialne potrebe dežele, se pridružujejo socialistični stranki, reakcionarji v nji pa store kolikor morejo, da pomagajo nazadnjaštvu in sistemu karščen je. — (Po Milwaukee Leadru.)

Papagaj pravi

Ne dam centa za politiko! Volim, kakor se meni prav zdi. Za socialiste ne bom volil, ker mi nič dati ne morejo.

O RAZVOJU SOCIALNE DRUŽINE

PREDAVAL IVAN MOLEK

v Milwaukeeju, Wis., dne 25. marca, 1928

(Nadaljevanje.)

Moralisti, ki kriče okrog po deželi, kajpa da nočejo za ves svet priznati, da družina stare forme nima več pogoja za obstanek; oni so gluhi in slepi za našete vzroke. Oni poznajo samo en argument, in ta je, da so ljudje pokvarjeni. Ljudi, zlasti mladino, je treba poboljšati in dvigniti na višjo moralno stopnjo — pa bo vse dobro in sveta institucija družine bo rešena! Z drugimi besedami: moralisti rešujejo vse krize samo z besedami in metafizičnimi meglami.

Namen družinske ustanove je vendar razmnoževanje človeštva! Kdo bo stvarjal in vzgajal naraščaj? — vprašujejo z velikopotezno vhemenco.

Ta razmnoževalni in vzgojni namen si moramo malo ogledati.

Razmnoževanje človeštva! Ljudje so se razmnoževali prej, ko še ni bilo monogamične družine, pa se bodo tudi v sijajni bodočnosti, ko o tej družini ne bo več sluha ne duha. Naturni nagon reprodukcije nima absolutno nič opraviti s formami organizacije, niti s formulami, ki jih pišejo zakonodajalci in moralisti. Spolna privlačnost, ki se med kulturnimi ljudmi imenuje ljubezen, se ne da zatreti, dokler bo človek fiziološko tako sestavljen kot je doslej. Res pa je — kar lahko potrdi cela množica veččakov — da ravno dosledno izvajanje monogamičnega zakona človeka seksualno otopi in zledeni. Ameriški kritik Mencken, ki je sicer svoje vrste čudak, je v svoji knjigi "In Defense of Women" zapisal eno bridko resnico: "Zakon moža in žene je zato dober, ker v nekaj letih obema prežene vse veselje do seksualnih odnošajev". So izjeme, ampak izjeme ne pridejo nikjer v poštev. Za merilo se vedno jemlje povprečnost.

Ljudje sami so hoteli, da se razmnoževanje sme vršiti le v okvirju monogamične družine. Nihče drugi. Ljudje sami, ko so uvideli, da je bilo to v danih razmerah najprikladnejše. V agrarni družbi je bilo to res prikladno. Ljudje sami so potegnili črto med zakonskimi in nezakonskimi otroci in prvim pripopali angelske peroti, drugim pa pritiskali na čelo pečat pankrta — dasi se oboji rode po enem in istem naravnem zakonu. Natura ne pozna nobene razlike. Ljudje so hoteli in naredili razliko pod pritiskom sodobnih ekonomskih razmer. Ravno tako so ljudje odeli monogamično družino s sijem svetosti in ovenčali poročno ceremonijo s formulo zakramenta. Ker je ta navada že precej stara, so si ljudje vtepli v glavo, da drugače sploh ne more biti. Tako je nastala tradicija, da edini moralni, pošten in postavni način razmno-

ževanja človeštva je v zakonu in vsak drugi način, torej izven zakona, je nemoralen, nepošten, sramoten — smrtni greh, ki se kaznuje na tem in onem svetu. Vse to je *tradicija*, v meso in kri vbita navada. Zato je kriza! Zato je kriza — ker navada persistira preko novih razmer, ki se ne zmenijo za človeške navade.

Kaj pa vzgoja dece?

V starih razmerah je bila domača vzgoja pod nadzorstvom matere in očetove palice kajpada na mestu. Druge vzgoje ni bilo, razen one v cerkvi, kjer je še bolj padala pest in pela šiba. Takšna vzgoja, priznam, ni mogla spadati nikamor drugam. Cerkev je gojila nepismenost in strah do vladarjev in vzgajala iz mladeži strahopetce in hlapce, oče in mati in tete in strici so pa gojili tradicije vraž in spomin na mrtve ter vzgajali iz otrok tlačane, kar so bili sami.

Danes je nekoliko drugače. Industrijska doba zahteva več znanja in radi tega boljših vzgojevalnih sredstev. Otroci se nauče samo hoditi, govoriti in misliti od staršev, nakar niso več pod njihovo kontrolo. Javna elementarna šola je postala obvezna po vseh civiliziranih deželah. Vsakdo mora znati čitati in pisati. Nepismenost je postala sramota. Nova tradicija! Ni pa le sramota, je tudi nesreča. Cerkev je vedno bolj in bolj odrivana na stran, kajti njena vzgoja ne zadostuje več za moderno življenje. Na milijone otrok, ki izgube starše, se vzgaja na javne stroške; tudi privatni zavodi se zatekajo k državi za podporo.

Nove razmere zahtevajo drugačno vzgojo, kateri starši niso več kos. Ne vsi. Kakšni so starši, takšna je vzgoja njihove dece. Še ena stara tradicija je obležala mrtva: *roditelj še ne more biti dober učitelj*. Vsak bedak je lahko oče in vsaka oslica je lahko mati, ni pa s tem rečeno, da je vsak oče lahko dober učitelj in vsaka mati dobra vzgojiteljica. V starih časih je bil družinski oče lahko "Jack of all trades": delal je na polju, tkal platno, pletel koše, žgal apno, tesal hlode, reguliral bika, klal prašiča in delal klobase, kuhal medico, panal bolezní v hlevu in hiši in jati otrok je s palico ali gajžlo vtepal strah božji v njihove mehke glave. Takrat je to že nekako šlo, danes pa ne gre več. V industrijski družbi je tendenca, da se ljudje specializirajo za ta ali oni posel; vsako delo zahteva specialista ali strokovnjaka. Nemogoče bo dobiti človeka, ki bi znal in zmozel vsa dela in vse poklice. Tendenco je, da se vsako praktično delo organizira znanstveno in taka dela morajo opravljati le zvedenci ali specialisti, ki imajo izkušnje in sposobnosti.

(Dalje prihodnjič.)

Ako vam je kaj ležeče na tem, da se "Proletarca" poveča, agitirajte, da se število njegovih naročnikov poveča.

Progresivca Magnus Johnson in S. W. Brookhart

Ko je Magnus Johnston prvič kandidiral v senat na listi minnesotske farmerske-delavske stranke, je bil zelo radikalen, toliko radikalen, da so komunisti z veseljem beležili njegove "revolucionarne" izjave. Ali Magnus je kmalu obledel kakor njegova "revolucija". Letos agitira za demokrate in njihovega Smitha, kot poročajo iz Minnesote.

Senator Smith W. Brookhart iz Iowe je bil še pred par leti grmeč progresivec. Napadal je staro gardo republikanske stranke, in ta ga je smatrala za izobčenca. Sedaj se je Brookhart z njo pomiril in pridno agitira za Hooverja. Hoover je odrešenik farmerjev; on je zanje veliko storil, posebno med vojno in prva leta po vojni, trdi Brookhart. — Takrat ni bilo treba Hooverja, kajti pridelki so se lahko prodali po vojnih cenah. Če bi bil na Hooverjevem mestu kdo drugi, bi bil ravno tako "prijatelj farmerjev" kakor Hoover. Brookhart to razume, ampak postal je lojalen "svoji" stranki . . .

"Progresivci" v ameriški politiki so zelo nezanesljiv material, toda za kapitalistične interese prilično ZANESLJIV. Nezanesljivi so le, kadar se jim je treba odločiti: sem, ali tja? In se odločijo za "tja", kjer je vodstvo, kjer je denar, vpliv in moč. Progresivni so torej zase, ne za ljudstvo.

KOLIKO TISOČAKOV STE PRISPEVALI ZA VOLILNO KAMPANJO?

John J. Raskob je sporočil, da lahko prispevate v fond demokratske stranke kolikor hočete — glavno je, da je denar "pošteno" pridobljen. In tako prispevajo, eden, dva, trideset, sto, vsaki po \$50,000, nekateri po \$25,000, drugi po tisočak, deset tisoč, petnajst tisoč — nekateri bodo dali in eni so že dali stotisočak ali dva.

Isto pri republikancih. Če imaš polne pehare bankovcev, se v kampanji marsikaj doseže. Denar, ki ga prispevajo kapitalisti svojima strankama, je vaš, ker ste vi delali zanj. Tako vi indirektno zalagate obe stranki, če pa hočete pomagati gmotno tudi SVOJI stranki, ji morate prispevati direktno, kajti kapitalisti socialistični stranki ne pošiljajo čekov.

Skrinja modrosti.

RES, BOGASTVO NASTANE z nakupičenjem dela; ampak navadno oskrbi eden delo, drugi pa kupičenje: to imenujejo potem prebrisaní ljudje "delitev dela!"—Lev N. Tolstoj.

Emil Herman umrl

Eden socialističnih agitatorjev, ki ga ni nikoli ničesar utrudilo, tudi bolezen ne, dokler ga ni položila na posteljo, je bil sodrug Emil Herman v Seattlu, Washington. Bil je — kajti Emila Hermana ni več. Dne 9. oktobra je v Seattlu umrl. V tej kampanji je bil prošlo poletje v Minnesoti in se trudil s tamošnjimi sodrugi in somišljeniki, da je prišla socialistična lista na glasovnico. Veliko mu je pomagal pri tem delu tudi naš sodrug John Kobi v Duluthu. Pokojni Herman je omagal že na agitaciji v Minneapolisu, Minn., tako zelo, da so ga morali odpeljati v bolnišnico. Ko je nekoliko okreval, se je vrnil domov v Seattle, ali ni mu dalo miru in je šel zopet na agitacijo — to pot zadnjič.

Pokojni Emil Herman je bil rojen v Garmitzu, Nemčija, 22. avgusta l. 1879. V Ameriko je prišel še zelo mlad. Začel si je služiti kruh v 11. letu starosti, in vsled takratnih razmer ni imel prilike, da bi se šolal. Ker pa je bil zelo nadarjen in ga je učenje veselilo, se je izobrazil sam, in pomagala mu je šola življenja ter socialistično gibanje. Postal je izboren govornik, agitator in mnogo je pisal v razne liste in revije. Bil je član Socialistične delavske stranke od leta 1897 do 1900, član socialistične stranke pa je bil od l. 1900 do svoje smrti. Bil je njen vodilni član, urejeval razne liste, ali pa bil njih sodruženik, in bil je član mnogih strankinih odborov, kandidat v razne urade in eden najizvežbanejših organizatorjev, kar jih ima socialistična stranka. Med vojno je bil l. 1918 na podlagi espionažnega zakona obsojen vsled protivnoje propagande na deset let zapora, iz ječe pa so ga izpustili 24. decembra 1921. Dasi človek velikih sposobnosti in energije, je posvetil ves svoj čas socialističnim aktivnostim, za katere je bil plačan komaj za preživljanje družine. Premoženja ni zapustil, kakor ga ne zapusti nihče, ki da svoje sposobnosti za podrobno agitacijsko in vzgojevalno delo med ljudstvom. V Seattlu zapušča pokojnik ženo in pet otrok, ki so brez sredstev. Zanje so se zavzeli sodrugi, da jim pomagajo kolikor mogoče. V zgodovini ameriškega delavskega gibanja in socialistične stranke je ime Emil Herman neizbrisno zapisano.

Kampanjski letaki J. S. Z.

Jugoslovanska socialistična zveza je prve dneve oktobra izdala slovenski kampanjski letak na štirih straneh z naslovom „Kako boste glasovali“. Na prvi strani je agitacijski članek za socialistični tiket, na drugi nekoliko življenjepisa o Normanu Thomasu, na tretji o J. H. Maurerju, na četrti glavne točke iz programa ameriške socialistične stranke in parotic ter slik.

Poslan je bil vsem klubom in vsem društvam, ki so prispevala v kampanjski fond J. S. Z. in tudi raznim drugim organizacijam. Apeliramo na člane in somišljenike, da ga razdele med delavce, bodisi na sejah, veselicah, shodih ali po hišah.

Ta teden bo tiskan naš hrvatski kampanjski letak, ki ga takoj razpošljemo. Dkor le more, naj pomaga pri deljenju tega socialističnega poziva na hrvatsko in srbsko delavstvo v Ameriki. Če želite enih ali drugih letakov, pišite ponje tajništvo JSZ., 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

HANS KIRCHSTEIGER:

POD SPOVEDNIM PEČATOM

(Roman, poslovenil E. K.)

SINOPSIS.

Kaplan Hercog je srečno potegnil tuje dekletke iz potoka, v katerem si je vsled nesrečne ljubezni hotela končati življenje. Njen nezvesti se je poročil z Mlinarjevo Cenko, zapeljana pa ga je v svojem obupu hotela opozoriti na greh, ki ga je storil nji, s tragičnim koncem, da izvedejo mrtvo iz vode pri mlinu, v katerem je sedaj on gospodar. Kaplan Hercog je videl njen skok, planil sam v vodo in se boril z valovi ter jim srečno otel mlado telo dekleta. Potem je začel z rešilnimi deli.

(Nadaljevanje.)

Življenje ji je kaplan rešil, sedaj jo pač lahko zapusti v miru. Toda ne, tega ne sme, popolnoma mora dokončati svoje delo. Še je bilo treba rešiti nekaj, kar velja največ izza življenja. Njeno čast. Nihče ne sme izvedeti ničesar o poskušanem samomoru. Dkor se je hotel usmrtiti sam, ima za ljudi neizbrisno znamenje sramote na čelu. Boje se ga kakor človeka, ki ga je pekel preklel in obsodil, da se mora povrniti na zemljo. Otroci beže pred njim, stare ženske se križajo, ako ga srečajo. Čelo v cerkvi se ljudje daleč umikajo, ako sede tak nesrečnik na klopi.

Zato je ne sme pustiti tukaj, kjer bi jo našli ljudje, kadar se vrnejo iz cerkve, pa bi lahko uganili, kaj se je zgodilo. Pa kaj ni bilo nevarno, da poišče vnovič smrt v vodi, ako jo zapusti samo?

Ali kaj naj stori? Mar naj pokliče ljudi? To bi bilo ravno tako, kakor da obesi na veliki zvon poskus samomora. Ako ji je sam rešil življenje, ji mora tudi sam rešiti čast. Šele sedaj je opazil, da je samo na pol oblečen. Moral je poiskati sukunjo; tedaj se je spomnil na svoj raj, na puščavo. Tako, tako pojde, to je najbolje.

Najprvo je poiskal čevlje, ki so ležali prav blizu, tik kraj potoka. Obul jih je. Potem je vprašal dekletke, ki je vstala od smrti, ali lahko gre. Poskusila je vstati, a takoj se je zgrudila brez moči. Ali moralo je biti. Z mladostno močjo jo je vzdignil in šlo je. Seveda počasi; moral jo je bolj nesti, kakor voditi, ali vendar sta se oddaljevala bolj in bolj od neugodnega prostora. Čez pečine seveda ni mogla tako urno, kakor je poprej skakal kaplan; morala sta poiskati daljšo pot okrog. Najprej sta prišla čez brv brez ograje. Tu je moral zopet toplo telo čvrsto pritisniti k sebi, ako ni hotel, da prideta zopet oba v nevarnost in ne vtoneta. Srečno sta prelezla brv — srečno tudi za kaplana, namreč brez grešne razvnetosti. Sedaj sta bila na drugi strani in sta se morala povspeti na grič. Živa moč rešene se je krepkeje povračala, sigurneje so stopale noge in ko sta dospela v puščavo, je že lahko sama hodila.

Hvala Bogu, nihče ju ni srečal; sedaj je bila rešena tudi čast.

Drage volje mu je sledila v skrovišče. Tukaj ji je rekel, naj sede, kajti hoja jo je bila zelo utrudila.

Vprašal jo je, kako ji je ime.

„Lenka,“ je odgovorila.

„Tako, ljuba Lenka; ostani tukaj, dokler se ti ne posuši obleka; jaz grem, pa ti prinesem jedila, potem greš lahko počasi domov.“

„Domov — da, domov — na celem svetu nimam domovja. V vodi sem doma, v vodi. Kako pa sem prišla zopet iz vode?“

"Glej, videl sem, ko si padla notri, pa sem te hitro zopet potegnil iz potoka."

"Zakaj si mi storil to? Tako ubogo, zapuščeno dekle, kakor jaz, nima česa iskati na tem hudobnem svetu. Jaz ne morem živeti in nočem živeti."

"Ali glej, Lenka tako ne smeš govoriti. Človeku, ki mu je Bog podaril življenje, je dal tudi ta lep svet in to je njegovo domovje. Le oglej si ta krasni svet, poglej na jasno nebo, na visoke lepe gore, poglej cvečice, ki cveto tu okrog, vse to je naše, tvoje kakor moje."

"Meni ne ugaja nobena reč na svetu več," je odgovorila Lenka in nevtolažen se ji je izgubil pogled čez planjavo. "Saj sem mislila sama, da je celi svet pravi raj. Čeravno nisem imela ničesar, kakor svojo ubogo obleko, vendar ne bi bila menjala z nobeno princezino. Vse se mi je smehljalo, vsaka cvetličica me je veselila, prepevala sem celi dan, da, da, svet je bil lep, ali odkar — odkar —."

Hipoma je obmolknila in tudi kaplan je spoštoval njeno bol, kakor njeno tajnost. Usmiljenega srca je dejal:

"Ubogo dete, ubogo dete! Težko si morala pač trpeti, da ti je bila hladna voda ljubše domovje, kakor lepa solnčno topla zemlja."

Kakor v odgovor so zadoneli z zvonika skoraj žalostni udarci zvona. Bilo je znamenje povzdigovanja pri svatovski maši. Takoj zatem so počili trije streli iz topičev in njih odmev je zahrnel naravnost v puščavo. Prestrašena se je Lenka zleknila in šele sedaj je zaplakala.

Kaplan, ki je vedel iz lastne dušobrižne izkušnje, da so solze v boli prvo znamenje blažila in najboljše hladilo za srčne rane, je prepustil Lenko dobrodejni samoti in je odšel, da poišče svojo, v naglici razmetao obleko. Iz razdalje posameznih kosov je opazil, kako hitro je bil tekkel, in ko je sedaj gledal čez strmo pečino, preko katere je bil prej z velikimi skoki hitel reševati, je komaj verjel, da jo je bilo mogoče preskočiti.

Ker je bila njegova srajca še mokra, ni takoj oblekel suknje in telovnika, temveč je nosil oboje s kolarjem v roki, pa se je polagoma povrnil k Lenki. Začudena je pogledovala s solznimi očmi časi njega, časi kolar in črno obleko in končno je vprašala s stisnjanim glasom:

"Kaj si ti — kaj ste Vi — duhovnik?"

"No seveda, zakaj pa ne bi bil?"

Rdečica jo je oblila in poskusila je zbrati obleko pred prsi.

"In ti — Vi ste me videli tako?"

Niti pogledati se ga ni prav upala, ko je rekla:

"Kako me mora biti sram sedaj."

Kaplan pa ji je ogrnil rame s črno suktnjo, tako da je bila popolnoma zavita vanjo.

"Glej, to mi ugaja, da si tako sramežljiva in spodobna. Pomisli pa le, kaj bi se bilo zgodilo s teboj, ako te ne bi bil potegnil iz vode. Morda bi te bili našli že danes, gotovo pa za nekaj dni v vodi, odnesli bi te bili v mrtvašnico, potem bi bila prišla sodniška komisija, sami možki; tam bi te bili slekli in popolnoma gola bi ležala na mizi pri belem dnevu. Potem bi ti zdravniki razrezali telo kakor mesar zaklanega prašiča."

Dekletovo telo je zatrepetalo po teh besedah, obenem pa jo je prvokrat prešinilo čuvstvo veselja, da lahko sedi tukaj, ne pa da bi morala ležati mrtva in naga na mizi v mrtvašnici.

"Ej, ako bi pomislili ljudje, ki si vzamejo življenje," je nadaljeval kaplan, "posebno pa ženske, da jih

bodo nage preiskovali in rezali, pa bi se jih največ že iz sramu ustrašilo samomora. Kajneda, Lenka, drugič ne storiš več tega," je končal z blagim, a resnim glasom.

Lenka mu je pogledala sedaj s svojimi modrimi očmi odkrito in iskreno v obraz in je rekla:

"Ne, prečastni."

"Ali mi lahko obljubiš to pošteno in zagotovo?"

"Pri moji časti in pri mojem zveličanju, nikoli več ne storim tega."

"Tedaj grem lahko mirno odtod. Za uro se povrnem, dotlej bo tvoja obleka suha. Prinesem ti jedi in kar je potrebno za šivanje, da si lahko popraviš obleko. Potem greš lahko v imenu božjem domov."

Vzel je kolar okrog vratu in oblekel telovnik. Tedaj je iztegnila roki proti njemu, tako da ji je padla njegova suknja raz rame na zemljo.

"Prečastni, tako usmiljeni ste bili z menoj! Oh, ostanite še trenotek. Živi duši še nisem tožila svoje nesreče. Niti pri spovedi si nisem upala povedati. Vam pa povem sedaj vse, ker ste bili tako usmiljeni z menoj."

Kaplan se je pripognil in ji obesil zopet suktnjo okrog rame, ki se ji je tresla od mraza.

(Dalje prihodnjč.)

Volilni zakoni v raznih državah Unije

Predpisi volilec.

Radi predstoječih predsedniških volitev vzbujajo volilni zakoni in pravila zanimanje državljanov, ki se hočejo poslužiti svoje volilne pravice. Ustava Zedinjenih držav prepušča upravljanje in reguliranje volitev popolnoma posameznim državam. Zato ima vsaka država pravico predpisati, kake kvalifikacije mora državljan imeti, ako hoče vršiti svojo volilno pravico. Vsled tega volilni zakoni niso enaki širom vseh Zedinjenih držav in nekatere države zahtevajo posebno kvalifikacijo volilcev.

Registracija je vpisovanje v seznam upravičenih volilcev. Vse države (izvzemši državi Arkansas in Texas), predpisujejo kako vrsto registracije. Svrha registracije je, da se ugotovi, da-li je volilec zares upravičen voliti, in da se prepriča, da bi kdo nepoštenim potom glasoval v več volilnih okrajih.

Volilec se registrira s tem, da poda svoje ime, starost, stanovanje in kako dolgo stanuje v dotični državi in volilnem okraju. V večini mest je potrebna vsakoletna registracija, dočim v mestecih in vaseh, kjer se ljudje več ali manj poznajo med seboj, se pogosta registracija ne zahteva.

Registracija volilcev v mestih se vrši ob določenih dnevih in ti dnevi se oglašajo, tako da vsak volilec zlahka izve, kdaj naj se registrira. Kdor se ne registrira, si prikrajša svojo volilno pravico ob prihodnjih volitvah.

"Novi volilci" se morajo registrirati celo v manjših mestih in vaseh. Naturalizirani državljanji, ki prvič volijo, morajo ob registraciji dokazati svoje državljanstvo potom svojega državljanskega papirja.

Dokaz pismenosti.

Sledeče države predpisujejo dokaz o pismenosti (literary test) s strani volilcev: Alabama, Arizona, California, Connecticut, Delaware, Georgia, Louisiana,

Maine, Massachusetts, New Hampshire, New York, North Carolina, North Dakota, Oklahoma, Oregon, South Carolina, Virginia, Washington in Wyoming. V večini teh držav se zahteva od volilca, da zna pisati in čitati angleški. V državah Connecticut, Mississippi, in Virginiji in Wyomingu se samo zahteva, da zna čitati.

Druge kvalifikacije.

V mnogih državah treba položiti izpit o pismenosti v posebno za to določenih šolah. Volilec dobi v teh šolah spričevalo pismenosti (certificate of literacy), ki ga upravičuje do glasovanja v vseh prihodnjih volitvah brez nadaljnjih izpitov.

Vse države predpisujejo minimalno starost 21 let predno dovolijo državljanu, da sme voliti. Ameriško državljanstvo se zahteva v vseh, razun v Arizoni, Missouru in Texasu, kjer tudi "deklaranti" (kdor ima prvi papir) smejo voliti. Pred vojno pa so smeli deklaranti voliti v mnogih državah.

Nadalje se zahteva od volilca, da mora biti nastanjen v dotični državi vsaj določeno dobo (od treh mesecev do dveh let) in v dotičnem volilnem okraju (od enega dne do 6 mesecev). Enoletno bivanje (residence) sa zahteva v državah Pennsylvania, New York, Illinois, Ohio, Wisconsin in v nekaterih drugih državah.

V nekaterih državah se zahteva, da mora biti volilec davkoplačevalec. Nekje se zahteva od vsakega volilca preko 22 let starosti, da mora plačevati takozvani volilni davek (poll tax), ki sicer znaša le malenkost, ampak mora biti plačan pravočasno, ako volilec hoče, da bo pripuščen na volišče. Država Pennsylvania ima tak davek. Kdor ni v redu s "poll tax", ga mora prijaviti najkasneje do 5. septembra pri davčnem asesorju, in če tega ni storil, ne bo mogel voliti.

"Poll tax" obstoja tudi v državah Arkansas, Missouru, Massachusetts, Tennessee, Texas in Virginiji.

Kdo ne sme voliti.

Vojaki in mornarji ameriške vojne sile ne smejo voliti v sledečih državah: Minnesota, North Dakota, Arkansas, Iowa, Delaware, Missouri, Nebraska, Oregon, Texas in v obeh Virginijah.

Zločincem, slaboumnim in blaznim osebam je odvzeta volilna pravica v malone vseh državah. Osebe, ki so pod varuštvom, ne smejo glasovati v državah Massachusetts, Idaho, Minnesota, North Dakota, South Dakota, Wisconsin, Arizona, Colorado, Kansas, Maine, Florida in Rhode Island. Propovednikom mnogoženstva se zabranjuje glasovanje v državi Idaho. Osebe, ki stavijo na volitve, so diskvalificirane v državah New York, Wisconsin in Florida. Kdor se je pregrešil proti volilnim zakonom, zgubi volilno pravico v državah Pennsylvania, Massachusetts, Idaho, Indiana, South Carolina, Utah in Maryland. Osebe, ki so bile spoznane krive podkupovanja, so izključene iz volišč v državah Pennsylvania, Connecticut, California in drugih državah. Občinski reveži in dvobojniki ne smejo voliti v mnogih državah. (F. L. I. S.)

"Socialistična stranka doživela fiasko v Nebraski"

To je eden izmed naslovov, kakršnih se poslužujejo "komunistični" listi v svoji borbi proti socialistični stranki. Sledeče ponatiskujemo iz "komunističnega" Radnika v dokaz, da so to ljudje provokatorske narave, ki delajo za plačo ali pa iz hudobnosti v interesu gospodarjev:

"Omaha, Nebraska.—Kandidat Norman Thomas in njegovi "socialistični" sledbeniki so doživeli v tem mestu fiasko. Sinoči bi morali obdržavati konvencijo 500 volilcev, kakor zahtevajo državni zakoni, za nominiranje svoje liste, ali po treh tednih oglašanja, da bo tu govoril Norman Thomas, je bilo prisotnih komaj tri sto oseb. — Pred dvorano so delili letake razredno zavedni delavci, v katerih je povedano, da igra socialistična stranka delavstvu sovražno vlogo. Delavci so zadovoljno sprejemali letake ter jih čitali. Ko so "socialisti" to opazili, so pozvali policijo, da je razgnala delavce izpred dvorane.

Pred Thomasom je govoril na shodu August Cleasens iz New Yorka in apeliral na prisotne, da naj ostanejo v dvorani še po Thomasovem govoru, kajti to je konvencija, na kateri naj sodelujejo. Thomas v svojem govoru ni niti enkrat omenil razrednega boja, in vsi prisotni, izvzemši petdesetih, so zapustili dvorano . . ."

Ko je nakupičil še nekaj laži, se obrača nazaj na Thomasov govor in pravi:

"Socialistični" pop je nadalje izjavil, da mora dati ljudstvo več poverjenja vladi in delati na tem, da se veliko industrijo nacionalizira. V svojem govoru je potrdil, da se je socialistična stranka odrekla razrednemu boju . . ."

In tako dalje. Thomas bi bil navaden bedak, ko bi govoril kakor mu podtikajo agente provokatorji v "Radniku". To so ljudje, ki pod masko "revolucionarstva" zavajajo delavstvo v prilog kapitalističnih interesov. L. Ursić v "Novom Svijetu" piše o njih pod naslovom "Uredništvo čikaškega 'Radnika' v močvirju blatenja, provokatorstva in stavkolomstva," da so to najnižji tipi, izvržki, ki vise na delavskih hrbtih in jih šajejo. Agentom provokatorjem te vrste ni nihče dovolj radikalen. Oni so radikalcji, so revolucija, so osvobojenje, in kdor njih "žali", Lenina žali! Evo, tako je. No, pa jim bo odleglo, kadar zmanjka novcev. Eden njihovih bivših urednikov ali upravnikov je sedaj pri reakcionarnem, ultrašovinističnem "Hrvatskem Listu" v New Yorku. In ni to osamljen slučaj. Beograjsko "Jedinstvo" urejujejo v protidelavskem smislu bivši — "komunisti". Kadar pri "Radniku" zmanjka novcev, se bodo provokatorji razgubili za službami drugam, kjer jim bodo hoteli plačati za zlobo.

123 premogarjev ubitih meseca julija

United States Bureau of Mines, ki izdaja statistična poročila o nezgodah in drugem v ameriških premogovnikih, poroča, da je bilo meseca julija ubitih pri delu 123 premogarjev. To je visoko število, kajti julija se ni dogodila nobena eksplozija ali druga večja nesreča, ki bi zahtevala pet življenj hkrati in več. V prvih sedmih mesecih tega leta je bilo ubitih pri delu 1,258 premogarjev.

Če glasujete za republikansko ali za demokratsko stranko, koliko boste pridobili?

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

OKROG SPRINGFIELDA PO STAVKI PREMOGARJEV.

SPRINGFIELD, ILL. — Od kar so se člani U. M. W. of A. v Illinoisu z malo večino izrekli, da so pripravljeno vrniti se na delo in sprejeti znižano plačo, je tod obnovilo obrat več rogov, nekaj pa jih še čaka boljše dni ali česar že. Eni obratujejo nestalno. Premogarjev je mnogo, ki iščejo dela, kajti za vse ga ni.

Rekel sem, da je za znižanje plače glasovala le mala večina rudarjev, in tudi ti so glasovali za predlog ne zato ker morda žele znižanje, ampak ker so se uverili, da so premogovniške kompanije v Illinoisu prisiljene konkurirati z družbami na neunijskih poljih, in so v ta namen sistematično pripravljale teren, na katerem bo unija primorana sprejeti znižanje plač, ali pa pustiti, da bi prišla U. M. W. tudi v tej državi v stadij razpada.

Problem premogarskih plač je torej ob enem problem njihove organizacije. Kar mislim reči, je, da plače v Illinoisu radi konkurence ne morejo biti visoke, če bodo v Kentuckyju in West Virginiji nizke. Treba je torej organizirati premogarje povsod, in se pognati v splošno stavko le tedaj, če bomo v stanju res ustaviti produkcijo premoga. Taki nalogi pa sedanje vodstvo U. M. W. of A. ni kos, in zrušena stavka je dovolj jasen dokaz. Stavkali smo mesece in mesece, v nekaterih krajih celo dve leti in več, a o kakem pomankanju premoga na trgu ni bilo govora. Voditelji z veliko plačo so se ves čas boja držali taktike, ki sedanji situaciji, v kateri se nahaja ta industrija, prav nič ne odgovarja. Premogarji so bili že v začetku boja večinoma brez prihrankov, ker so marsikje zaslužili že pred stavko komaj toliko, da je bilo za najnujnejše potrebščine. Podpore ni bilo v našem distriktu skoro nobene. Pet dolarjev v šestih mesecih — pa živi z njimi!

Da je postala zmešnjava še večja, so poskrbeli "save the union" komitaši, ki so danes propagirali eno, jutri pa čisto nekaj drugega. Unijski stvari so mnogo škodovali. Če se bi res lotili organizirati rudarje kjer še ni unije, bi jim človek veroval, da mislijo dobro in da so odkritosrčni, tako pa razgrajajo najbolj tam kjer mislijo, da U. M. W. še ni dovolj izpodkopana. Rudarji smo tudi glede njih pod vtisom, da imajo enake ambicije kakor Lewisovi odborniki. Hrepene po vodstvu, radi bi mnogo asesmenta, iz katerega si bi nakazovali plače in rajžali po deželi, pa čeprav za sedaj govore, da so sebi za majhne plače kakor jih imajo premogarji. V teh krajih zelo agitirajo, da bi rudarje odvrnili od plačevanja članarine U. M. W., mesto tega pa naj bi jo plačevali njim. Uspeha niso dosegli, ker je večina tukajšnjih premogarjev za U. M. W.

Jaz tako dobro vem, kakor kakšen "save-unijaš", da U. M. W. kot je ni sposobna voditi ameriške premogarje k zmagi, toda če se že hočemo boriti za unijo, saj jo že imamo, treba ji je dati le novo življenje in vodstvo. Če pa zavržemo to in začnemo plačevati drugi uniji, bomo le povečali konfuzijo in unijska stvar ne bi bila pojačana. Kako bi izgledalo, če bi vsaka frakcija ustanovila svojo unijo! Teple bi se med seboj in ravnatelji kompanij bi se smejali, ker bi delavci

opravljali proti sebi tisto delo, ki ga navadno opravljajo kompanijski agentje. Dualni unionizem ne more biti koristen za delavstvo, pač pa kompanijam, ob enem pa se z njim ustvarja situacija, da se začno delavci med seboj sovražiti, pretepati in da skebajo drug proti drugemu, namesto da bi stali solidarno proti svojemu skupnemu sovražniku, proti gospodarju, ki jih izkorišča, proti političnim in drugim mogotcem, ki jih pomagajo držati v podložništvu. — *Joseph Ovca.*

KONCERT PEVSKEGA ZBORA "SLOVAN" V SOUTH CHICAGU.

V nedeljo 14. oktobra je imelo v Hrvatskem domu v South Chicagu koncert pevsko društvo "Slovan" (Pullman). Sodelovali so z enim ali več nastopi, hrvatska zbor "Velebit" in "Gundulić", mešan srbski zbor "Sloboda" in slovenski pevski zbor "Lira". Slednji je ponovil odlomke iz Sidney Jonesove "Geisha" pod vodstvom G. Chranovskega. Nastop je občinstvu ugajal, kar je pokazalo z aplavzom. "Slovan" je zapel P. Jerebovo "Jutranja", in ob zaključku koncerta "Juanito" (angleško) ter "Meglic" (Oskar Dev). Zborovodja "Slovana" je Mirko G. Kuhel. Novost "Slovana" je, da je zopet mešan zbor; njegovi moški člani so znani "Slovanovci", ki smo jih videli že na marsikakšnem koncertu, članice pa so tu rojena slovenska dekleta. Tudi drugi zbori, ki so nastopili na tem koncertu, imajo mnogo deklet in fantov, posebno deklet, iz vrst ameriške jugoslovanske mladine.

Mešan zbor "Velebit" pod vodstvom Ivana Horvata je zapel slovensko "Rožic ne bom trgala" in pa "Orientalni ples" iz opere "Nikola Zrinski. Je to zelo dobro izvežban zbor in ima fine moči.

Program se je zakasnil dalj kot pa je običajna slovenska navada. Premalo se pazi tudi na red med avdijenco. Kar se tiče članov "Slovana", njihovih žen in odraslenih otrok, so bili zaposleni vse križem z različnimi deli, kajti naši koncerti v Chicagu so združeni z veselico, restavracijo in gostilno, kar da mnogo dela. Morali pa bi poskrbeti za par stalnih rediteljev, kajti če hočemo, da bodo zbori nemoteni, je treba več discipline, in s tem bo ustrezno tudi udeležencem.

"Slovan" je imel s tem koncertom, ki je bil zelo malo oglašan, precejšnje stroške, vzlic temu upam, da je bil gmotni uspeh prilično dober. Udeležba je bila srednja, ali pa je bila morda za razmere v Pullmanu in So. Chicagu celo dobra, ne vem. Vstopnina je bila samo 50c za osebo, zato pa se take organizacije naslantajo toliko več na dohodke v "spodnjih prostorih", in spodnja vrstica na tiskanem programu tega koncerta je pojasnjevala, da se "v spodnji dvorani dobi večerja, mokrota in drugo", in res so dobro postregli. Starejši se posedejo okrog miz spodaj in se zabavajo z omenjenimi dobrotami, mladina "pleše v gornji dvorani". In tako je v obeh polno življenja. — c.

V SOBOTO NA ZABAVO DRUŠTVA "SLOVENSKI DOM" ŠT. 86 S. N. P. J.

CHICAGO, ILL. — Bilo je sporočeno v tem listu že zadnji teden, da bo imelo druš. "Slovenski Dom" št. 86 SNPJ. v soboto veselico v dvorani SNPJ. Podrobnosti so razvidne iz oglasa v tej številki. Na svidenje na veselici! — *Član.*

"PRED POROKO" BO PRIHODNJA PREDSTAVA V WAUKEGANU.

WAUKEGAN, ILL. — Klub št. 45 JSZ. vprizori v nedeljo 11. novembra burko v treh dejanjih "Pred poroko". Priprave so v teku, vaje se redno vrše, in delo režije kot igralcev kaže, da bo uspeh dober.

(Več o tej igri kakor tudi o drugem iz Waukegana v prihodnji številki.)

KAMPANJSKI SHOD V SHEBOYGANU.

SHEBOYGAN, WIS. — Tu so se ustanovili razni politični klubi, npr. "Smith for President Republican Headquarters" in tako naprej. Tudi razredno zavedni delavci smo pridno na delu, da bi dobili čimveč glasov za našo stvar. Seveda nas ne zanimata Hoover ali Smith, ker vemo, da imajo taki kandidati z maslom namazana usta samo v volilnih kampanjah, ko iščejo podpore pri delavcih. Za nas delavce je največje važnosti, da volimo socialistično stranko, oziroma za njeno listo, v celoti.

V sredo 23. oktobra bo tukaj govoril na javnem shodu socialistični kandidat za gubernerja države Wisconsin s. Otto Hauser ter drugi. Shod bo v Eagles Hall Lodge Room ob 8. zvečer. Rojaki, udeležite se ga v največjem številu.

VAŽNA SEJA LASALLSKEGA KLUBA J.S.Z.

LA SALLE, ILL. — Članstvu kluba št. 4 JSZ. v obvestilo, da se vrši v četrtek 18. oktobra ob pol osmih zvečer pri tajniku na 25 Fourth St. izredna seja. Zelo važne stvari. Bodite gotovo prisotni. — *Frank Martinjak.*

KLUB ŠT. 27 J. S. Z. V CLEVELANDU OBDRŽUJE DVE SEJI MESEČNO.

CLEVELAND, O. — Članstvu kluba št. 27 JSZ. sporočam, da bomo imeli v bodoče dve seji vsaki mesec, in sicer vsaki drugi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slovenskem narodnem domu, staro poslopje.

Sodrug, nahajamo se v zadnjih dnevih volilne kampanje — in če hočemo, da bodo delavci glasovali za Thomasa in Maurerja, namesto za kandidate bigotizma in korupcije, se moramo te dneve potruditi z agitacijo.

Več korajže, več ognja je treba v nas, več zanimanja, pa bomo imeli v naši naselbini socialistično gibanje, kakršnega si želimo. — *J. Krebelj, tajnik.*

PRIHODNJA DISKUZIJA V KLUBU ŠT. 1 J. S. Z.

CHICAGO, ILL. — V petek 26. oktobra, po izčrpanem dnevnem redu seje kluba št. 1, sledi razprava o predmetu, "Jugoslovanske podporne organizacije, "politika" in politika." Referat o njemu bo podal Fr. Zaitz, potem sledi razprava, katere se lahko vsakdo udeleži. — *P. O.*

Prosimo pojasnila

Naše "demokrate" in "republikance" prosimo, da nam pojasnijo razlike med eno in drugo. Obe očitata druga drugi koruptnost, goljufije in graft, torej sta si enaki. Obe "sta za delavce in farmerje". Obe sta za prosperiteto. Čemu je vendar dveh treba, če sta v vseh ozirih enaki? Zelo nam bo ustrezno, če se nam ta čudna uganka pojasni.

V torek 30. oktobra shod v S. S. Turn Hall, Milwaukee, Wis.

Slovenski volilci, dne 6. novembra glasujte vsi kakor eden za naše kandidate!

V petem distriktu je naš kandidat v državno postavdajo Slovenec sodrug Joseph Radel. Mi vsi hočemo, da ga izvolimo, in ker to hočemo, AGITIRAJMO, in zmaga nam je zagotovljena!

V torek dne 30. oktobra ob 8. zvečer bomo imeli v South Side Turn Hall velik kampanjski shod, na katerega vabimo vse slovenske in druge državljane v tem okrožju. Vi, ki boste to čitali, razglašajte ta shod naprej med tovariši in prijatelji! Napolnimo dvorano do zadnjega kotička.

Govorniki, ki nastopijo na tem shodu, so, Joseph Radel, kandidat za poslanca; Otto Hauser, kandidat za gubernerja; Walter Pollakowski, kandidat za kongresmana v 4. distriktu; Al. Benson, kandidat za šerifa. Poleg teh bo govoril tudi s. Frank Zaitz, urednik "Proletarca".

Volilci, delavci, ne pustite se premotiti od kandidatov drugih strank, kajti vaša stranka, ki je vaša ne samo v volilni kampanji ampak tudi po volitvah, je socialistična stranka!

Socialistična kampanja v Pennsylvaniji

POROČA ANTON ZORNIK

V okraju Westmoreland deluje poseben socialistični kampanjski odbor, katerega naloga je prirejati shode, širiti kampanjsko literaturo in ustanavljati nove klube. Ta odbor želi sodelovanja vseh delavcev, ki simpatizirajo z idejami naše stranke. Če bi radi sklicali shod, če je upanje da boste organizirali klub, ali če imate kaka sporočila in naznanila, če imate kake sugestije, se obrnite na ta odbor, bodisi na pisca tega poročila, ali pa direktno na tajnika, na naslov, H. K. Chums, 1637 Poplar St., Greensburg, Pa.

Socialistična stranka dobiva novo življenje.

Vsa znamenja kažejo, da pride kmalu čas, ko političarji starih strank ne bodo mogli več reči, da socialistična stranka ne pride v poštev, da je zaspala in da je za delavce najboljše, če se oklenejo republikanske ali pa demokratske stranke. Navedel bom nekaj primer s priredb, katerih sem se udeležil zadnje tedne, in poročal tudi o drugih.

Shoda na prostem v Westmorelandu na farmi (Bouser Grove) se je udeležilo nad 200 oseb, dasi je deževalo ves dan. Govornik James Maurer je ob tej priliki dejal: "Če pride toliko ljudi skupaj tako daleč od mesta v deževnem dnevu na shod zunaj na deželi, je to dobro znamenje za preporek naše stranke. In če gredo vsi ti navdušeni udeleženci med druge delavce in širijo socialistično besedo in misel naprej, znači to stotine novih pristašev." Maurer je govoril o socialističnih uspehih v Readingu, o zgodovini delavskega gibanja v Penni in drugod, o gnilobi starih strank in o nujni potrebi, da jima da delavstvo slovo ter se oklene svoje stranke. Maurer je izboren govornik in človek bogatih življenskih izkušenj, in o njemu se lahko reče, da je posvetil vse svoje življenje borbi za delavske interese.

Kako fino razpoloženje je vladalo na tem pikniku,

se vidi iz tega, da smo poslali \$50 kampanjskemu odboru soc. stranke v New York, dali \$30 Maurerju za potne stroške, blagajni okrožne organizacije pa je ostalo še \$20 prebitka.

Na Maurerjevem shodu v Allegheny County je bilo par tisoč ljudi, kot so mi povedali ameriški sodrugi; dasi bi bil šel zelo rad tudi na ta shod, mi ni bilo mogoče. V Pittsburghu so priredili sodrugu Maurerju banket, ki je prinesel stranki za kampanjo enajst sto dolarjev.

V nedeljo 30. decembra sem bil na banketu v Labor liceju v Pittsburghu, na katerem sta govorila angleška socialistinja Jessie Stephens ter sodrug Vladeck, upravnik velikega židovskega socialističnega dnevnika "Forward", ki ima četrto milijona naročnikov. Vladeck je govoril o kampanji in dejal, da napreduje petdeset odstotkov bolj kot so v takem delu mnogi izkušeni sodrugi pričakovali. Stranka ima sicer \$7,000 deficita, vendar pa se je nabralo okrog \$55,000 in pridobila je v kampanji 4,000 novih članov.

Na shode Normana Thomasa prihaja od 500 do tri tisoč ljudi in le v kakem manjšem kraju, kjer se ustavi medpotoma, ima manjšo udeležbo. Tudi ta pojav razveseljuje strankine kroge. "Socialistična stranka se je vrnila na ameriško politično pozornico "to stay", je dejal Vladeck, "in bo postala sila, s katero bodo morali računati."

V kampanjski shod se je ob tej priliki nabralo \$600.00.

Konferenca J. S. Z. na Syganu.

Istega dne (30. sept.) se je vršila konferenca JSZ. za zapadno Pennsylvanijo v Syganu in popoldne shod, na katerega je bila povabljen tudi Jessie Stephens. Syganski sodrugi so se v teku par dni, ko je bilo vse aranžirano, potrudili za oglašanje tega shoda JSZ. tudi med Amerikanci. Prišlo jih je nekaj družin, ki so z zanimanjem sledili izvajanjem govornikov. Dvorana je bila zasedena. Prodalo se je precej izvodov knjige "Intelligent Voter's Guide", ki jo priporočamo vsem volilcem. Širite jo! Vsebuje bogato gradivo. Stane 35c. Ima 310 strani. Če je še nimate, pošljite naročilo na Socialist Campaign Committee, 15 E. 40th St., New York City. Kolekta je znašala \$14.87, kar se ne glasi mnogo, toda vzeti je treba v poštev dolgotrajno stavko premogarjev, pa boste razumeli. Sodruginja Stephens je rekla med drugim: "Čujem, da se mnogi ljudje zanimajo za Al Smitha in ga oglašajo za prijatelja delavstva. Čemu ga ne vprašajo, kaj misli o starostnem zavarovanju za delavstvo, o zavarovanju proti brezposelnosti, o zdravniški oskrbi za matere pri porodih, za zdravniško oskrbo otrok, o prostih operacijah za delavce itd. — in vse to ne kot se daje beračem, ampak kot se daje ugodnosti ljudem, ki jih zaslužijo! Angleško delavstvo že ima te socialne izboljšave in priborila mu jih je delavska stranka. Kaj pa ameriško? Ali mu jih bo priboril Al Smith? Angleško delavstvo ima drugo najjačjo stranko v državi; upa, da dobi pri prihodnjih volitvah drugo leto večino in vlado. Kaj pa ameriško? Če je Al Smith odrešenik ameriškega delavstva, glasujte zanj, toda če o tem noče slišati in se prikupuje z dejanji kapitalistom, vam pa z besedami, boste vrgli svoje glasove proč, ako glasujete zanj. Kdor delavcev je dovolj misleč, bo glasoval za Thomasa in s tem za program socialistične stranke, je rekla govornica, ki je držala ves čas napeto pozornost avdijske.

Dne 4. oktobra zvečer smo imeli poulični shod v Hermínuju, na katerem je govoril Geo. Kirkpatrick

iz Chicaga. Dasi smo imeli za oglašanje le par dni časa, je bil dobro obiskan. Okrog 175 oseb je bilo prisotnih, kar je za tak kraj veliko. Govoril je o našem programu, o vsakodnevnih gospodarskih problemih, o pomankanju v tisočeri delavskih družinah in o gnitju pridelkov na farmah, ker se farmerjem ne izplača, da bi jih spravili na trg. Prekupci jim ponujajo zanje prenizke cene, češ, da je pridelkov preveč, delavec pa jih mora plačevati drago, ker jim ceno določajo trustjani. To je vprašanje produkcije in distribucije, ki ga bo rešil v interesu ljudstva edino socializem, je rekel Kirkpatrick.

Nobena zmaga pa ne pride na mah, je dejal. Vzelo je dolgo dobo boja, predno je bil kmet osvobojen podložništva graščaku in tlake. Vzelo je 30 let bojev, predno je bila v tej deželi odpravljena sužnost črncev, in vzelo bo leta, predno bo delavec osvobojen kapitalističnega izkoriščanja.

Tajnik Westmoreland County organizacije je ob tej priliki apeliral na navzoče, da naj pridejo vsi, ki se zanimajo za delo naše stranke, v nedeljo 21. oktobra ob 2. pop. v Greensburgh v Columbia Hall na Otterman St. Udeleženci bodo razpravljali o strankinem delu v tem okraju, potem pa bo shod. Nečlani so vabljeni, da na tem sestanku pristopijo in če v njihovem kraju ni postojanke, naj postanejo člani *at large*.

Thomas in Maurer v Pittsburghu.

Norman Thomas, naš kandidat za predsednika, je govoril v Pittsburghu v četrtek 11. oktobra v Carnegie Music Hall. V Pittsburghu smo želeli imeti Thomasov shod 1. nov., a kampanjski odbor nam je sporočil, da je 11. oktober edini, ki je nam na razpolago za Thomasov shod. Odločili smo se torej za ta datum, dasi smo imeli za oglašanje komaj teden dni časa. Vzlic temu je prišlo okrog 900 oseb, ki so plačali blizu \$500 vstopnine, poleg tega pa so prispevali \$189 v kampanjski sklad, za \$100 pa je bilo prodane socialistične literature, največ knjige "Intelligent Voter's Guide". Naj omenim, da je vsota, ki jo omenjam glede vstopnine, bila dobljena ob času shoda, koliko pa je bilo prodanih vstopnic v predprodaji, mi še ni znano. Prva govornica je bila J. Tainte, ki je govorila o agitaciji, nato je bil od nje predstavljen avdijski dr. Wm. Van Essen, ki je predsedoval shodu. Norman Thomas je govoril uro in pol. Shod je bil uspešen in Thomas je napravil na udeležence najboljši vtis. — Zaključni kampanjski shod v Pittsburghu bo v četrtek 1. novembra, ko bo govoril naš podpredsedniški kandidat James H. Maurer.

SEJE DETROITSKEGA KLUBA SE BODO VRŠILE ZOPET OB NEDELJAH.

DETROIT, MICH. — Svoječasno je klub št. 114 JSZ. sklenil, da bo imel svoje seje kak delavnik večer namesto ob nedeljah. Ker pa smo izprevideli, da je klubovo delo vsled tega ovirano, se bodo naše seje v bodoče vršile zopet ob nedeljah. V delavnik večer je težko raditega, ker veliko naših članov dela pri Fordu na nočnem šihitu in ne bi mogli na sejo. Prihodnja klubova seja se vrši v nedeljo 28. oktobra ob 10. dopoldne v prostorih pevskega društva "Slavulj", 116 W. Six Mile Rd. blizu Woodward Ave. Prisotnost obvezna, ker so važne točke na dnevnem redu. Naše redne seje v bodoče bodo vsako četrto nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne na omenjenem naslovu. — *Jože Menton.*

CLEVELANDSKE-COLLINWOODSKE VESTI

Ludvik Medveshek ponesrečil.

Dne 12. oktobra je bil hudo poškodovan znani rojak Ludvik Medveshek, tajnik Slovenskega narodnega doma in član gl. nadzornega odbora SNPJ. Ko je korakal preko ceste v bližini E. 55th St. in St. Clair Ave., je privozil vanj avto, ga zbil na tla ter mu zlomil levo nogo na dveh krajih in mu zadal rano tudi na glavi. Če ima kake težke notranje poškodbe, mi sedaj, ko to pišem, ni znano. Medveshek je bil v nezavestnem stanju prepeljan v Lakeside bolnico. Nesreča se je dogodila ob 4. popoldne. Promet po omenjeni ulici je velik in avtomobili drve po nji z veliko brzino, ker je St. Clair Ave. ena glavnih žil, ki spaja mesto Cleveland s Collinwoodom. Medvešku želimo hitrega okrevanja.

Anton Šubelj v Collinwoodu.

V nedeljo 21. oktobra bo v Slovenskem domu na Holmes Ave. koncert, na katerem bo pel Anton Šubelj.

"Jadranova" predstava v Collinwoodu.

V nedeljo 4. novembra vprizori pevski zbor "Jadran" narodno opereto "Spominska plošča", ki jo je spisal J. Špicar, znani slovenski dramatik in režiser ljudskega odra v Radovljici. Ta predstava, ki bo vprizorjena na odru Slovenskega delavskega doma, bo res nekaj posebnega. Vstopnice so po \$1 in po \$1.50.

Koncert Pavle Lovšetove.

V nedeljo 28. oktobra bo imela v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. koncert znana sopranistka Pavla Lovšetova, ki pride v kratkem v Ameriko. Pela je na koncertih z uspehom že v mnogih mestih Jugoslavije ter drugih krajih v Evropi.

Sodrug Slanovec se izselil iz S.D.D.

Sodrug Slanovec se je izselil s svojo obrtjo iz Slov. delavskega doma, kjer ga pogrešamo. Odprl pa je v temu domu brivnico John Telišman, in pravi, da bo bril, ne "norče", kot se glasi slovenski "slang", ampak Slovence in Hrvate proti predpisani odškodnini. John je unijski brivec in ga priporočamo.

Shod kluba št. 49 JSZ.

Klub št. 49 JSZ. skliče enkrat v dnevih pred volitvami kampanjski shod. Pazite, kedaj pridejo naznana in potem se ga udeležite ter agitirajte, da pridejo tudi drugi.

Sodrug, člani kluba, udeležujte se njegovih sej bolj pridno kot zadnje čase, kajti vi ste klub in vas potrebuje. Brez vaših aktivnosti ne more biti klubovih aktivnosti. — *Poročevalec.*

VELIKO SREČE.

WINDBER, PA. — V bližnjem Jassahillu se je poročil 6. oktobra rojak Alojzij Zakrajšek z gđ. Matildo Gassar. Svatovska družba je bilo v najboljšem razpoloženju in se je zabavala neglede na pomikanje ure. Novoporočencema želi veliko sreče eden, ki je bil na svatbi.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak drugi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narod. domu. Sodrug, prihajajte redno na seje in pridobivajte klubu novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

Društvo

"Slovenski Dom" št. 86 S. N. P. J.

CHICAGO, ILL.

uljudno vabi rojake in rojakinje v Chicagu
in okolici na svojo veselico, ki se vrši

V SOBOTO, 20. OKTOBRA

v dvorani S. N. P. J.,
2657 S. Lawndale Ave.

Plesalcem bo gotovo ustrezno, kajti igrali bodo
"Abelings Famous
Syncopators".

**Vstopnina v predprodaji 50c,
pri blagajni 75c.**

Z vsako vstopnico dobite kupon s številko, ki pomeni lahko za vas lep dobiček. Razdeljenih bo dvanajst krasnih daril; vsako je vredno od 4 do \$10.

(Da je društvu mogoče dati toliko daril v tej vrednosti, gre zasluga v prvi vrsti požrtvovalnosti članov in nekaj pa našim prijateljem zunaj društva.)

Opozarjemo vas na našo domačo kuhinjo, kjer bo nekaj izvrstnega.

Pričetek zabave ob 8. zvečer.

Za vašo naklonjenost in obilno udeležbo se priporoča v imenu društva,

PRIREDTVENI ODBOR.

Premijera "Kamnoloma" v Chicagu v nedeljo 21. oktobra

Tragedija "Kamnolom" v štirih dejanjih, katere avtor je Tone Seliškar, bo prvič vprizorjena v nedeljo 21. oktobra v dvorani ČSPS. na 1126 W. 18th St. Prvo dejanje se vrši na domu minerja Milana, drugo v kamnolomu, tretje zopet na Milanovem domu in četrto pred vilo obratovodje Alfreda.

Vlogo minerja (streljača) v kamnolomu, ima Donald J. Lotrich. Milan je delavec, ki gara in je pripravljen garati še več, samo da osreči svojo družino. Ali nad temi ljudmi je obratovodja Alfred, krut izkoriščevalec, ob enem pa zapeljivec žen in hčera svojih delavcev. Utihotapi se tudi v Milanovo družinsko srečo in poseže po njegovi ženi. Dokler ni prišel do nje ta zli duh, je Milana rada imela, čakala ga je na oknu, ko se je vračal truden z dela, in mu metala poljube v pozdrav. Sedaj se je to vse spremenilo, tudi njene oči, ki so postale kalne v skaljeni sreči. To vlogo ima Angeline Tich. Adam, milanov oče, ki stanuje pri njima, strahoma gleda, kako se vse skupaj pogreza, govori o shodu, prizadeva si, da bi s pomočjo organizacije spravil Alfreda proč, toda toki so proti njemu. Vlogo Adama ima Charles Pogorelec. Oblastnež Alfred, ki kraljuje v kamnolomu in nad vsemi, ki so odvisni od njega, ki zadošča svojim poželenjam neglede na posledice zanj in za druge, je "bos", kakršnih je mnogo v tej družbi. To vlogo ima John Olip. Vlogo paznika, "ki ne vidi kar vidi", ima Vinko Ločniškar.

Ostale vloge so: Peter, ki vzame življenje kakor pride in najrajše dremlje (Joseph Gerbajs); Marička, ki se rada šali in čaka boljših dni (Pavla Skavich); Ančka, ki varuje svojo čast in dobi v "nagrado" znižanje plače (Anna Mihelčič); Andrej, poln zgražanja nad krivicami (John Rok); Tomaž, ki misli, da življenje ni samo na Veliki petek (Stanko Možina); Klemen, ki rad čita in premišljuje (Chas. Renar); Frone, star delavec, "ki mu ni za babe", a svojo je le pretepel ker je imela drugega rajši (John Hujan); Ciril, mladenič, ki ga je usoda šele vrgla v kamnolom (J. Mesojedec); Tone, mladenič, ki mu rojijo le dekleta po glavi (Frank Wegel); Delavka, ki se posluži prve prilike, da se maščuje nad zlobo (Kristina Renar).

Režijo igre ima Frank Zaitz. Pomagali pri tej predstavi bodo Katka Zupančič, fotograf Math Arbanas, Anton Svoboda, Filip Godina, Steve Dubrick in drugi.

Prvi del programa tvori točka pevskega zbora "Sava", zatem nastopi violinist Lewis Vitez in njegov tovariš (istotako na violino) Paul Schmidt, na glasovir pa ju bo spremljala Miss P. Bimin.

"What's What in this Election Campaign" je predmet, o katerem bo govoril angleško George Koop.

Ves prebitek te priredbe gre v stavbinski fond JSZ., in čemu JSZ. potrebuje tak dom, posebno pa še klub št. 1 v Chicagu, bo pojasnil Filip Godina.

Med dejanji in po predstavi bo igral orkester "Zvonimir". Vstopnice so po 75c in se dobe pri članih in članicah kluba. Občinstvo prosimo, da naj pride v dvorano pred 3. uro, da lahko pričnemo s programom ob 3. Iz tega opisa razvidite, da boste imeli obilo duševnega užitka in razvedrila, ako pridete prihodnjo nedeljo v dvorano ČSPS. Gotovo pridete, in mi vas

prosimo, da povabite s seboj tudi svoje znance. Vabimo tudi naše prijatelje v Waukeganu, Lyonsu, Milwaukeeju, Jolietu itd., da nas posetijo na tej priredbi. —

Za dramski odsek kluba št. 1 JSZ., P. O.

DRAMSKA PREDSTAVA IN SHOD SPRINGFIELDskega KLUBA.

SPRINGFIELD, ILL. — Drama "Poročna Noč", katero je spisal Ivan Molek, bo vprizorjena v Springfieldu v Carpenters Hall na Sedmi in Adams cesti v nedeljo 28. oktobra popoldne. Razen predstave bomo imeli tudi pevske točke katere bo izvajal pevski odsek kluba št. 47 JSZ. Ta prireditev bo ob enem kampanjski shod, in glavni govornik bo Frank Zaitz, urednik "Proletarca". Po programu sledi plesna zabava.

Tako je klub št. 47 JSZ. poskrbel, da bomo tudi tukaj videli vprizoritev omenjene Molekove drame, ki je dosegla tako velik uspeh na vseh naših odrih. Ker je program obširen, ga začnemo izvajati točno ob 4. Prosimo naše občinstvo, da to upošteva ter pride v dvorano pred 4. uro. Vstopnina je samo 50c, ženske v spremstvu moških pa so vstopnine proste; vstopnina za ostale ženske je 25c. Torej kar se tiče vstopnine, je skrajno nizka, in to za program, kakršnega v Springfieldu še nismo imeli. Ker so take priredbe pri nas redkost, in ker večje igre še sploh nismo imeli kakor jo bomo sedaj, in ker bomo čuli tudi govornika, ki ga ne dobimo sem ob vsaki priliki, pričakujemo, da bo dvorana napolnjena. In pričakujemo, da nas posesti mnogo rojakov in rojakinj tudi iz okoliških naselbin. — *Joseph Ovca.*

ROJAKI V DETROITU!

V soboto 27. oktobra zvečer

ste vabljeni na

večerinko kluba št. 114 J. S. Z.,

ki se vrši v dvorani

PEVSKIH DRUŠTEV
na 116 Six Mile Rd.

Vabljeni so vsi sodrugi in somišljeniki ter drugi rojaki. Skrbeli bomo, da bo zabava neprisiljena, da bo to res domača zabava, na kateri se bomo razvedrili in si zaželeli še mnogo takih večerov.

ODBOR.

KNJIŽEVNI VESTNIK.

"Očiščenje". Tragedija v šestih scenah. Križeva pot mnogih, ki so verjeli v lepoto in ljubezen. Spisal Angelo Cerkevnik. Založila "Umetniška matica" v Ljubljani l. 1928.

"Očiščenje" je drama, kot pravi avtor, ki se godi povsod in v vseh časih. Našim čitateljem bo snov znana, ako omenimo, da je identična z ono v Cerkevnikovi povesti "Skozi meglo", ki je izhajala v Proletarcu. Žena, ki jo življenje vrže v prostitucijo, se otepa nje-nega objema. Pride mož, Boris, in ji ponudi roko, da jo popelje na plano, naprej, "kajti vse poti v življenju gredo le naprej." Mož je, ki hoče, da gre Žena naprej, in ona je srečna. Še veruje v ljudi.

Mož pa ni bil toliko jak kakor je mislil. Družba ga je vsled zakona s prostitutko prezirala, ogibala se ga je, in če ga je formalno vabila medse, je vabila samo njega, kajti njegove žene ni nikakor priznala. Pa jo je Mož vzel na ples boljše družbe, in je pozval v stransko sobo sedaj tega, sedaj onega gospodov, ter ukazal najprej predsedniku društva odvetnikov, da mora priti prvi po njegovo ženo, se ji pokloniti ter jo poprositi za ples. Če ne, če ne — tedaj povem kdo si, da tudi ti zahajaš v bordel, — tu imam pričo — in povem, da tvoj otrok ni tvoj otrok, da tvoja žena ni boljša od teh "nečistnic" . . . In so plesali z njo vsi po vrsti.

Mož je zmagal na plesu, ni pa zmagal sebe. Imel je zaznamovano ženo — družba ga je tiščala s svojimi pogledi in očitki navzdol, njeno hlinjenje morale ga prevzemalo, da je gineval v odporu. Bolelo ga je — bolelo tudi to, da so "vsi ti prasci", ki so plesali znjo, zahajali k nji ko je bila še v javni hiši, in bolelo ga

je, da so uprav ti može in njihove milostljive bili med prvimi, ki so ga gledali pomilovalno, češ, tvoja žena je bila vlačuga! Vedel je, da ima dobro ženo — ženo, ki je veliko boljša od onih ki jo zaničujejo, toda bila je zaznamovana in tudi on je bil zaznamovan. Izgubil je službo, izgubil ugled, izgubil je samega sebe in se topil v duševni boleti. Žena ga je gledala, trpela je silneje nego on, a bila je močna, napravila je trden sklep in ga izvršila. Vrnila se je v hišo greha in je izpovedala prijateljici, da je izgubila vero v ljudi. Ne-koč jo je imela, a v življenju zunaj je spoznala, da se je motila. Še tisti večer je prostovoljno končala svoje življenje in življenje deteta, ki je bilo v nji. "Vsi ste morilci!" vpije tovarišica Helena Možu in policijskemu ravnatelju, in tragedije na odru je konec.

Angelo Cerkevnik je dosegel s svojimi dramskimi deli že velike uspehe. Tudi to mu je prineslo lavorike, dasi družbi, katera odseva v tem zrcalu, ne ugaja. Ta-ka resnica je vselej neprijetna.

Al. Smith, the Pope and the Presidency. A sober Discussion of the Church-State Issue and a Reference-Book. Theodore Schroder.

To je knjiga, ki je izšla nedavno in opisuje vprašanje verstva, ali bolje, katoliško cerkev z ozirom na Smithovo kandidaturo za predsednika Zed. držav. Ob-sega 212 strani. Njena tendenca je dokazati, da bi Smithova zmaga utrdila klerikalizem ter vpliv kato-liške cerkve nad to deželo. Kdor to knjigo želi, naj piše na Mr. Theodore Schroeder, 18 East Tenth St., New York City.

Deset Godina Ruske Revolucije. Političko-Historijska Razmatranja Prigodom Lanjske Desetgodinjice. Zagreb, 1928. Priredil dr. Božidar Adžija.

Izmed poglavij v knjigi navajamo: Historijski

KAMNOLOM

Vstopnina 75c.

v nedeljo 21. oktobra ob 3. popoldne

V DVORANI Č. S. P. S.

Poleg drame govori, petje, godba. Zelo obširen spored.

Prebitek gre v fond za Dom J. S. Z.

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI

se priporoča ro-jakom v Ameriki za vse finančne transakcije.

Njene ameriške zveze so:
1.) S. N. P. J. v Chicagu. 2.) Amalgamated Trust and Savings Bank, Chicago, Ill., 111 West Jackson Blvd. 3.) Amalgamated Bank of New York, 11—15 Union Square, New York. 4.) Frank Sakser State Bank, New York.

Hranilne vloge obre-stuje

nevezane po 5%
vezane po 7%

Denar za našo banko se lahko pošlje eni teh bank s pristavkom:

Na račun Zadružne banke, (On account of Zadružna Banka), Ljubljana, Jugoslavia

Zadružni banki pa je treba sporočiti, koliko in kam se je denar nakazal in kakšnemu namenu naj služi. Obračajte se v vseh bančnih in podobnih poslih na naš zadružni zavod.

pregled socialističnega in revolucionarnega pokreta v Rusiji; Ruska revolucija; Bakunin in Lenin; Diktatura proletarijata; Zgodovinski pomen ruske revolucije; Primerjanje ruske s francosko revolucijo. Tendence knjige je Sovjetski uniji prijazna in opisuje dogodke v nji v prijateljski luči.

Knjiga je v hrvaškem jeziku in stane broširana 75c. Naroča se jo pri: Dr. Božidar Adžija, Zagreb, Preradovičeva ul. 42, Jugoslavija.

"Communist", septemberska številka, revija za teoretične razprave o revolucionarnih problemih.

Ta revija, ki jo izdaja Workers (Communist) Party, prinaša v omenjeni številki članke, v katerih so komentirani Hooverjevi in Smithovi govori, Janet Cork ima članek o umoru Obregona, C. White piše o brezposelnosti v Franciji, A. Chiik piše o Max Eastmanovi knjigi "Marx, Lenin and the Science of Revolution", in poleg te so v nji tudi drugi članki in ocene. Revija je socialistični stranki sovražna in jo "mrcvari" v vsaki številki.

"Domači prijatelj" je ljudska revija, ki je poljudna, toda dobro urejevana. 8.—9. številka (avgust-september) vsebuje med drugim Ivan Vuk: *Mundus vult decipi* . . . — Ivan Albrecht: *Ljubavno pismo*. — Gustav Strniša: *Med narcisami*. — Ivan Vuk: *Skozi okno vlaka*. — Josip Vandot: *Podkoren*. — Silvester Škerl: *Obrazi iz ljubljanske drame: Vida Juvanova*.

Dr. Otis M. Walter

Zdravnik in kirurg

4002 West 26th Street, Chicago, Ill.

Uradne ure:

Od 2. do 4. popoldne in od 6. do 7:30 zvečer.

TEL.: LAWNSDALE 4872.

Frank Mivšek

COAL, COKE AND
WOOD, GRAVEL.

Waukegan, Ill. Phone 2726

SLOVENSKA PEKARNA

Slovcem in Hrvatom

v North Chicago-Waukegan, Ill.,

priporočamo moderno,
higijenično pekarno

"ROYAL BAKERY"

Gospodinje, vprašajte pri vašem trgovcu vedno in povsod za kruh iz naše pekarne.

ANTON F. ŽAGAR,

lastnik

1724 So. Sheridan Rd.

Tel. 5524

North Chicago, Ill.

Mira Danilova, Slavko Jan. — Oton Berkovec: *Neznana deklica. Daleč je romala duša tisti večer*. — Danilo Gorinšek: *Trpljenje*. — Maksa Samsova: *Lav Nikola-jevič Tolstoj. Charlie Chaplin. Titanic — mesto sanj*. — Arh. Ivan Zupan: *Onim, ki hočejo, ač morajo graditi lastni krov*. — Prof. Saša Šantel: *O harmoniji barv*. — *Za šolo*. — *Listnica uredništva*. — *Nagrade — zloženka*. — *Smešnice*. — Priloga: *Invalid*: Dr. Fran Zbašnik.

Kot prejšnja, je tudi ta številka zelo lepo ilustrirana.

"Mladinski List", septemberska številka, izdaja SNPJ, vsebuje med drugim angleški članek o Ivanu Cankarju (Anton Družina), in par njegovih črtic v prevodu A. Družine. Avtorji drugih spisov so A. Kolbal, A. Gradnik, R. Tagore, P. Flere, A. Čebular itd.

"Domači prijatelj", mesečnik za zabavo in pouk, izhaja v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 13. Naročnina za Ameriko \$1.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Razveseljivo je, da se v naših naselbinah aktivnosti na kulturnem polju množe, kar dokazujejo tudi poročila v tem listu. (Glejte vsebino na prvi strani, "Drama in glasba".) Žal pa, da ne more objavljati vseh poročil o priredbah sproti, kakor jih prejemo, in tako tudi v tej številki niso dobila vsa prostor. Priobčimo jih prihodnjič.

Waukegan. — Dopis bo priobčen v naslednji številki. — Collinwood. — Isto.

OGDEN HIGHWAY GARAGE

Gasolinska postaja in zaloge avtomobilskih potrebščin. Popravljamo avtomobile. Se priporoča Slovencem.

John Thaler & Ciril Obed
lastnika.

4841 Ogden Ave., Cicero, Ill.

Tel.: Cicero, 2687.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tel.: Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.
Cene zmerne. Postrežba točna.

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.
Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50. Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 SO. LAWNSDALE AVE., CHICAGO, ILL.

VŠČIPCI

POTREBEN JE NOV PROGRESIVNI BLOK.

"Radnik" jamra nad silno nesrečo, v kateri tiči SNPJ., in prosi svoje ljube in drage somišljenike, da naj ožive progresivni blok. Well, ta se je "zaprogresaril". Šepič ga je zašepal, Bartulo zaburtalil, da je že ves zadržan, zavidmarjen, zaturkaljen, zapipčarjen — toda to so že stare stvari. Sedaj je treba posneti kaj "novega", npr., "Save the SNPJ. Committee." — A. Zabredel.

CEKARICA KEMENOVICU.

Rekla sem in obstanem pri tem: Ko so "save-unijaši" nagnali svoje ljudi v dvorano, in lewisovci svoje pred dvorano, so oboji tolkli drug po drugemu, leadri pa so bili v hotelih pri telefonskih slušalih in sprejemali vesti "z bojišča" ter pošiljali povelja. Tako je bilo — nič drugače! V. Kemenovich, ki se prištevava "leadrom" nove unije, se v "Radniku" strašansko zgraža nad mano, me zmerja — pa ne ide, Vincenc! Ti nisi "leader", ti si samo orodje, in kot takemu so ti dali nalogo, izrabiti hrvatska in slovenska delavska društva za prispevke, s katerimi ste "reševali" unijo in "pomagali" premogarjem. Ti in tvoji po svoje, lewisovci po svoje in taktika OBOJH je šla v prid Pittsburgh Coal kompanije in drugih "open shop" kompanij v Penni in Ohiju, neglede ali ste to hoteli ali

niste. Taka je ta stvar, Vincenc, in Bog s tabo. Orodje si bil ti, orodje je bil in je Minerich, orodje je bil celo Brophy, ki je to vsaj spoznal, dasi pozno — orodje je še marsikdo, rudarji pa plačajo. Dokler jim bo Lewis vodil unijo, bodo tepeni. Dokler jim jo boste, vi reševali, bodo tudi tepeni. Tako! Pa se še oglasi in me ozmerjaj, če ti to kaj pomaga. — *Pittsburghska cekarica.*

KJE JE VEČINA?

Pri nas se "Ameriška Domovina" in "Enakopravnost" prepirata, kje je večina. "Uganke" še nista razrešili, pa je enostavna. Večina je v stilvorkih, v delavnicah New York Central, pri Fisherju, v Detroitu pri Fordu in General Motors, itd. itd. Republikanska stranka je Mellon, Morgan, Vare, Insull, itd. itd. itd. In enako "večino" ima demokratska stranka. Da je enaka, potrjuje tudi "Enakopravnost". "Večina" v tovarnah se nagne tu k eni, tam k drugi stranki — in svoje "prepričanje" menja. Danes za Tafta, jutri za Wilsona. Danes za Smitha, jutri za Hooverja. In ni prav nobene razlike. Piva ne bo, dela nič več in plače ne bodo nič višje — pa naj dobi vaš glas Hoover ali Smith! — *Jerry Pengov.*

KAJ JE POTVARJANJE.

"Silna jeza tare socialiste in komuniste, ker so bili poraženi pri zadnjih volitvah", piše "Amerikanski Slovenec" z dne 10. oktobra. Veseli se fašističnega pohoda v Dunajsko Novo mesto, ki so ga priredili pod firmo klerikalne narodne obrambe. "Amerikanski Slovenec" vedoma laže, ko piše o socialističnemu porazu. Pri zadnjih volitvah so socialistični glasovi zopet na-

MARTIN BARETINCIC

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

ANTOINETTE BEAUTY PARLOR

FRANCES A. TAUCHAR, lastnica

Edino slovensko podjetje te vrste v Chicagu.
Permanent waving, marcelling, finger and water waving etc.

Znižane cene za stalne kljientinje.

3525 W. 26th STREET, CHICAGO, ILL.

Tel.: Crawford 1031.

Tel.: Crawford 2893.

Dr. Andrew Furlan

edini slovenski
ZOBOZDRAVNIK
V CHICAGU

3341 West 26th Street.

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 6. popoldne in od 7. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street

Stan 2225 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.
Tel. na domu Crawford 8440, v uradu Crawford 2212-2213. Urادuje od 2. do 4. pop., izvzema torek in petek, in od 6. do 8. zvečer vsak dan.

ANTON ZORNIK

HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

ZMERNE CENE IN TOČNA POSTREŽBA.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

predovali, socialistična skupina v državnem zboru je pojačana, in edini način, da privatni interesi še drže vlado Avstrijo v svojih rokah, je koalicija vseh protisocialističnih strank, izvzemši komunistične, ki pa tudi stori v prid reakcije kolikor na svoj način more. Socialistična stranka v Avstriji zmaguje, in ker zmaguje, ji hočejo preprečiti končno zmago z oboroženo silo. Proti nji pa ima soc. stranka pripravljeno SVOJO oboroženo silo. — *Pika.*

V PUEBLU VSE PO STAREM.

Pri nas kakor je bilo ko je bil Jeglič tukaj. Skoraj nikamor ne ganemo. Smo napredni in zato imamo vsepovsod velike stroške. — *Old Timer.*

PŠŠŠT—PSSST—SSSHHŠŠŠ

To je "šepetajoča" kampanja. Bo cel vrag drugo leto, pravijo, kajti to ne bo samo evharistični kongres, ampak konvencija največje slovenske podporne organizacije. Pa tako majhno mesto, kakor je Chicago! Neki tiskar je vpraševal, če pridejo na vogal Lawndale in 27. ceste res hrvatski komunisti, kajti to so mu povedali pri "Radniku", kjer imajo plan že ves narejen, pisarijo zaupnikom in jim dajejo navodila. Sicer pa bo po mojem mnenju konvencija SNPJ. rekla fišerjevi-bartulovičevi kliki, "progresivnemu" bloku, in onim, katerim se sline cede po tem ali onem: SNPJ. je tukaj radi interesov članstva, ne radi vas. In to je za SNPJ. edino pametna politika. — *Janez Spoznavalec.*

UNCLE SAM ZA POŠTENE VOLITVE.

Ameriške čete so bile poslone v Nicaragujo ne samo da varujejo interese tujcev in skrbe za red in mir, ampak tudi zato, da nadzorujejo volitve za predsednika nemirne republike. Kdo neki bo 6. novembra poslal vojake v Zedinjene države, posebno v mesta kot sta Chicago in New York, da nam bodo zasigurali poštene volitve? — *Radovedo.*

PROČ S SOCIALISTI!

Moja brača komunisti oko "Radnika" se ljuti, ker ima SNPJ. organ, ki ne agifira za Hooverja, ne za Smitha. Ljuti se, bogani, ker piše prijateljsko o Thomasu — pereat, Thomas! — *Ivo Pinevič.*

MUSSOLINI O SVOBODI ČASOPISJA.

Dne 10. oktobra je govoril Mussolini urednikom italijanskih listov in jih zagotavljal, da ni časopisje v nobeni deželi na svetu tako svobodno kakor v Italiji. Izrekel je zelo velik joke. — *C. Kmetec.*

VEČERINKA KLUBA ŠT. 114 J. S. Z. V DETROITU.

DETROIT, MICH. — Klub št. 114 JSZ. bo imel večerinko (domačo zabavo) v soboto 27. oktobra v dvorani pevskih društev na 116 Six Mile Rd. Dobrodošli na to prireditve so vsi člani in somišljeniki ter drugi rojaki. Zabave bo dosti in ne bo vam žal, če prebijete večer v našem krogu. — *Odbor.*

V DELU JE VESELJE,

ako si znate varovati svoj prebavni organizem. Nепrebavo, zapeko, glavobol in počutke splošne oslabelosti odpravi

Trinerjevo Grenko Vino

Poskusite to vzvišeno zdravilo! V vseh lekarnah. Pišite po brezplačni vzorec na Jos. Triner Co., 1333 So. Ashland Ave., Chicago, Ill., in priložite 10c za poštno troško.

KUPON ZA BREZPLAČNI VZOREC

Ime
Ulica
Mesto, država

SKRBI

naši vlagatelji radi svojih vlog pri nas nimajo, kajti to delo opravljamo mi že čez 45 let; mi skrbimo za njihovo varnost in dohodke.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave.,

Chicago, Ill.

